

Sygn.akt III AUa 507/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Sławomir Bagiński

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie 20 grudnia 2017 r. w B.

sprawy z odwołania A. C.

przy udziale Rzecznika Praw Obywatelskich

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczyni A. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 9 maja 2017 r. sygn. akt V U 190/17

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania A. C. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.

SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar - Jarocka

Sygn. akt III AUa 507/17

UZASADNIENIE

A. C. złożyła odwołanie od decyzji (...) Oddział w B. z 27 lutego 2017 r. o przyznaniu emerytury. Odwołująca się nie zgodziła się z tym, że organ rentowy pomniejszył podstawę obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Zdaniem A. C., w jej sytuacji nie powinny mieć zastosowania zasady obliczania emerytur wprowadzone od dnia 1 stycznia 2013 r., określone w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nabyła ona prawo do emerytury w wieku powszechnym w dniu 23 marca 2011 r. Na rozprawie powołała się ponadto na to, że 16 marca 2011 r. złożyła do (...) Oddział w B. wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym i nie otrzymała na niego odpowiedzi.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 9 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie.

Sąd I instancji stwierdził, iż stan faktyczny sprawy był bezsporny. Z ustaleń Sądu wynikało, iż A. C., ur. (...), na podstawie decyzji z 23 listopada 2007 r. zostało przyznane prawo do emerytury wcześniejszej od 1 listopada 2007 r., w myśl przepisu art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wypłata emerytury była zawieszona, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. W związku ze złożeniem świadectwa pracy, decyzją z 3 stycznia 2008 r. wznowiono wypłatę świadczenia od 1 grudnia 2007 r. W dniu 22 marca 2011 r. A. C. osiągnęła wiek emerytalny. Pismem z 16 marca 2011 r., wnioskodawczyni poinformowała o tym fakcie (...) Oddział w B. i wniosła o przeliczenie z tym dniem jej emerytury. W odpowiedzi na to pismo organ rentowy poinformował odwołującą się, że postępowanie wszczyna się na podstawie wniosku i załączył druk ZUS Rp-1E oraz ZUS Rp-6. A. C. nie podjęła żadnych czynności, aż do 7 lutego 2017 r., kiedy to złożyła wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym (druk Rp-1E) oraz informację dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (ZUS Rp-6).

Dalej Sąd ustalił, że decyzją z 27 lutego 2017 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni emeryturę od 1 lutego 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Emerytura została obliczona z uwzględnieniem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego, kwoty składek zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji, sumy kwot pobranych emerytur oraz średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku. Wysokość emerytury na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 1 973,98 zł. Podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o sumę kwot pobranych emerytur (wcześniejszej emerytury).

Na wstępie rozważań Sąd Okręgowy przytoczył treść przepisu art. 24 ust. 1 i ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd odwołał się również do przepisu art. 25 cytowanej ustawy, po czym wskazał, iż ustawą z 11 maja 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 637) do art. 25 został dodany m.in. ustęp 1b, powołując następnie jego treść. Sąd zaznaczył, że dodana regulacja weszła w życie w dniu 1 stycznia 2013 r. Dalej Sąd Okręgowy odwołał się także do art. 100 i art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej.

W ocenie Sądu I instancji, spór w niniejszym postępowaniu sprowadzał się do tego, czy w sytuacji odwołującej się powinny mieć zastosowanie zasady obliczania emerytur wprowadzone od dnia 1 stycznia 2013 r., określone w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, skoro osiągnęła wiek emerytalny przed wejściem w życie art. 25 ust. 1b i z tą datą spełniła przesłanki do nabycia prawa do emerytury.

Sąd podniósł, iż A. C. wskazywała, że w jej sytuacji nie powinny mieć zastosowania zasady obliczania emerytur wprowadzone od dnia 1 stycznia 2013 r., określone w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jej zdaniem data złożenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym pozostaje bez znaczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego, argumentacja przedstawiona na poparcie tego twierdzenia jest jednak nieuprawniona.

Nie budziła wątpliwości Sądu I instancji okoliczność, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 r., nie obowiązywał w dacie zrealizowania przez ubezpieczoną warunków prawa do emerytury z art. 24 ustawy emerytalnej. Obowiązywał natomiast niewątpliwie w dacie złożenia wniosku o przyznania emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego i wydania przez organ rentowy decyzji w tym zakresie.

Sąd stwierdził, że A. C. zrealizowała wszystkie przesłanki emerytury opisanej w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 22 marca 2011 r., a więc wraz z osiągnięciem przez nią obowiązującego wówczas powszechnego wieku emerytalnego (60 lat), po czym wskazał, że fakt nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury nie był w niniejszej sprawie w żaden sposób kwestionowany. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawczyni nabyła prawo do świadczenia na podstawie przepisów obowiązujących w dniu 22 marca 2011 r. Jednakże samo spełnienie przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty (wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II UK 146/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 08.02.2017r. III AUa 767/16).

Dalej Sąd podkreślił, że o ile ocena spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczenia następuje, jak to wskazano wcześniej, według przesłanek warunkujących nabycie tego prawa obowiązujących w dacie spełnienia ostatniej przesłanki, o tyle określenie wysokości świadczenia związane jest z datą złożenia wniosku o świadczenie. W ocenie Sądu Okręgowego, wynika to wprost z treści art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym (również w brzmieniu obowiązującym na dzień 22 marca 2011 r., tj. dzień osiągnięcia przez wnioskodawczynię wieku 60 lat) podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Tak więc to z datą, od której przysługuje wypłata emerytury - co realizuje się zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej po złożeniu wniosku przez ubezpieczonego - a nie z datą nabycia prawa do świadczenia - co w przypadku wnioskodawczyni zrealizowało się w dniu 22 marca 2011 r. - następuje ustalenie wysokości świadczenia, konsekwentnie według regulacji prawnej obowiązującej na datę, od jakiej przyznano prawo do wypłaty świadczenia. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 8 lutego 2017 r., III AUa 767/16).

Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro zatem ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym 7 lutego 2017 r., do ustalenia wysokości świadczenia podlegającego wypłacie organ rentowy w sposób prawidłowy zastosował przywołany przepis art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obowiązujący w dacie złożenia wniosku.

Końcowo Sąd wskazał, iż nie można uznać, że pismem z 16 marca 2011 r. (data wpływu do ZUS – 18 marzec 2011 r.) odwołująca się skutecznie złożyła wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Organ rentowy, w odpowiedzi na to pismo zwrócił się wtedy do ubezpieczonej, informując, że postępowanie wszczyna się na podstawie wniosku i załączył druk ZUS Rp-1E oraz ZUS Rp-6. A. C. nie podjęła żadnych działań, nie składała żadnych pism, czy odwołań. Przez okres 6 lat nie interesowała się złożonym pismem. W ocenie Sądu, jednoznacznie świadczyło to o tym, że odwołująca się świadomie i dobrowolnie nie dochodziła świadczenia emerytalnego oraz zrezygnowała z realizacji powyższego wniosku.

Powyższe doprowadziło Sąd I instancji do ustalenia, że dopiero w lutym 2017 r. ubezpieczona złożyła skuteczny wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym i to od decyzji wydanej w skutek tego wniosku złożyła odwołanie do Sądu w obecnej sprawie.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniosła A. C.. Zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na błędnej jego wykładni i niewłaściwe zastosowanie prowadzące się do działania prawa wstecz — art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co w konsekwencji powoduje sprzeczność z zasadą pewności prawa;
2. naruszenie przepisów prawa proceduralnego mogącego mieć istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że ustala się wysokość emerytury A. C. na podstawie kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne ((...),76 + 82768,39 zł) bez pomniejszenia tak wyliczonej podstawy o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania sądowego według obowiązujących norm.

Dodatkowo, odwołująca załączyła datowane na 15 maja 2017 r. odwołanie na brak rozstrzygnięcia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., co do wniosku A. C. z dnia 16 marca 2011 r.

Rzecznik Praw Obywatelskich działając na podstawie art. 14 pkt 4 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958) w zw. z art. 7 k.p.c. i art. 60 §1 k.p.c. zgłosił swój udział w toczącym się postępowaniu w sprawie apelacji A. C. od wyroku Sądu Okręgowego z 9 maja 2017 r., wnosząc o uwzględnienie apelacji, poprzez zmianę zaskarżonego wyroku oraz decyzji organu rentowego i ustalenie wysokości emerytury bez pomniejszenia podstawy jej obliczenia o kwotę dotychczas pobranych emerytur, o której mowa w art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383). W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich regulacje art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nie powinny zatem obejmować osób, które przed 1 stycznia 2013 r. korzystały z wcześniejszej emerytury i przed tym dniem nabyły prawo do emerytury w wieku powszechnym (spełniły warunki jej uzyskania), lecz odpowiedni wniosek złożyły dopiero po dniu 1 stycznia 2013 r. Nie ma wątpliwości co do tego, że ustawodawca wprowadzając regulację zniechęcającą do korzystania z wcześniejszych emerytur, winien to uczynić z poszanowaniem zasad konstytucyjnych, w tym w szczególności wyrażonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także bezpieczeństwa prawnego jednostki w znaczeniu jakie tej zasadzie nadało dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Skoro A. C. nabyła prawo do tego świadczenia jeszcze w roku 2011, kiedy nowe przepisy nie obowiązywały, wysokość należnego jej świadczenia musiała zostać obliczona przy uwzględnieniu regulacji obowiązujących w tej właśnie dacie. Tym samym, ustalenie prawa ubezpieczonej do emerytury i ustalenie wysokości tej emerytury – zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich - powinno nastąpić według stanu prawnego obowiązującego w dacie spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia uprawnień emerytalnych, natomiast bez wpływu na ich nabycie pozostaje stan prawny obowiązujący w chwili złożenia przez nią wniosku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezsporny w sprawie pozostaje stan faktyczny i ustalenia, które sprowadzają się do tego, że A. C. (ur. (...)), na podstawie decyzji z 23 listopada 2007 r. zostało przyznane prawo do emerytury wcześniejszej od 1 listopada 2007 r., w myśl przepisu art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wypłata emerytury była zawieszona, z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawczynię zatrudnienia. W związku ze złożeniem świadectwa pracy, decyzją z 3 stycznia 2008 r. wznowiono wypłatę świadczenia od 1 grudnia 2007 r. W dniu 22 marca 2011 r. A. C. osiągnęła wiek emerytalny. Pismem z 16 marca 2011 r., wnioskodawczyni poinformowała o tym fakcie (...) Oddział w B. i wniosła o przeliczenie z tym dniem jej emerytury. W odpowiedzi na to pismo organ rentowy poinformował odwołującą się, że postępowanie wszczyna się na podstawie wniosku i załączył druk ZUS Rp-1E oraz ZUS Rp-6. A. C. nie podjęła żadnych czynności, aż do 7 lutego 2017 r., kiedy to złożyła wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym (druk Rp-1E) oraz informację dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (ZUS Rp-6). Decyzją z 27 lutego 2017 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni emeryturę od 1 lutego 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek - emerytura została obliczona z uwzględnieniem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego, kwoty składek zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji, sumy kwot pobranych emerytur oraz średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku. Wysokość emerytury na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 1.973,98 zł. Podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o sumę kwot pobranych emerytur (wcześniejszej emerytury).

Stan faktyczny niniejszej sprawy zasadniczo nie był kwestionowany. Wnioskodawczyni w toku postępowania apelacyjnego przedłożyła datowane na 15 maja 2017 r. odwołanie na brak rozstrzygnięcia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., co do wniosku A. C. z dnia 16 marca 2011 r., czym usiłowała wykazać, iż organ rentowy pozostał bezczynny i nie wydał rozstrzygnięcia (decyzji) odnośnie jej pisma z 16 marca 2011 r., w którym poinformowała ZUS o osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Podnieść należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie treść zaskarżonej decyzji i związane z nią żądanie odwołania wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania sądowego (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99 OSNP 2000/15/601, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2007 r. I UK

307/06 LEX nr 688845). W odniesieniu do zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji ZUS z dnia 27 lutego 2017 r. to z całą pewnością jest to pierwsza decyzja, którą organ rentowy wydał w następstwie wniosku skarżącej z dnia 7 lutego 2017 r. o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Wnioskodawczyni uczyniła zadość obowiązkowi formalnym tj. złożyła stosowny druk (Rp-1E) oraz informację dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (ZUS Rp-6). Na datę wydania spornej decyzji nie istniała w obrocie inna (wcześniejsza) decyzja ZUS, o wydanie której aktualnie wszczęto postępowanie. W przypadku pozyskania nowych dowodów wnioskodawczyni może skorzystać z dobrodziejstwa art.114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.). Gdy wnioskodawczyni przedstawi nowe dowody lub ujawni nowe okoliczności, organ rentowy będzie władny wydać we własnym zakresie decyzję podwyższającą wysokość świadczenia albo odmówić przeliczenia wysokości świadczenia. Decyzja wydana w tym zakresie także podlega zaskarżeniu do sądu, który ponownie ocenia sprawę, niezależnie od rozstrzygnięcia w poprzedniej sprawie (wyr. SN z 8.10.1986 r., II URN 182/86, OSNCP 1987, Nr 12, poz. 212; wyr. SN z 29.6.1993 r., II URN 64/92, OSNC 1994, Nr 2, poz. 46; wyr. SN z 5.8.1999 r., II UKN 231/99, OSNP 2000, Nr 19, poz. 734; z 19.6.2001 r., II UK 414/00, niepubl.; wyr. SN z 2.12.2004 r., III UK 35/04, L.; wyr. SN z 17.5.2007 r., III UK 6/07, L.; wyr. SN z 5.6.2009 r., I UK 22/09, L.; wyr. SN z 7.5.2009 r., III UK 100/08, OSNP 2011, Nr 1–2, poz. 24; wyr. SN z 5.11.2009 r., I UK 87/09, niepubl.; wyr. SN z 9.6.2010 r., III UK 92/09, L.).

Zatem w niniejszej sprawie, zarówno Sąd I instancji, jak też Sąd Apelacyjny władny jest ocenić prawidłowość zastosowania wobec wnioskodawczyni art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.), stanowiącego o pomniejszeniu podstawy emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej wcześniej emerytury, tak jak to organ rentowy uczynił w zaskarżonej decyzji z dnia 27 lutego 2017 r.

Należy podkreślić, że w wyniku zmian wprowadzonych do ustawy emerytalnej ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r., poz. 637), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2013 r., dotychczasowy sposób obliczania wysokości emerytury został zmieniony. Dodany na podstawie tej ustawy art. 25 ust. 1b przewiduje, że jeżeli ubezpieczony pobierał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy emerytalnej lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Ten przepis wprowadził istotne zmiany dotyczące wieku uprawniającego do emerytury dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., różnicując je w zależności od daty urodzenia. Na te zmiany wskazywał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 15 stycznia 2015 r. (III AUa 445/14; Legalis nr 1213618), którego stanowisko należy podzielić. W tym orzeczeniu Sąd Apelacyjny w Poznaniu powołał się na wyrok Trybunał Konstytucyjny z dnia 7 maja 2014 r., sygn. K 43/12. Trybunał Konstytucyjny uznał zmiany wprowadzone mocą ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw za zgodne między innymi z art. 2, art. 32 i art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazał, że celem nowego systemu emerytalnego było stworzenie mechanizmu gromadzenia środków finansowych łagodzących w przyszłości zwiększone wydatki związane z postępującym procesem starzenia się ludności, przy ograniczeniu roli państwa. W zmiany te wpisuje się również regulacja prawna zawarta w art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 stycznia 2015 r., III AUa 445/14).

Nie budzi wątpliwości okoliczność, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 r., nie obowiązywał w dacie zrealizowania przez ubezpieczoną warunków emerytury z art. 24 ustawy emerytalnej.

Zarówno w doktrynie, jak i judykaturze podkreśla się odrębność instytucji nabycia prawa do świadczenia od jego wypłaty. Zgodnie z art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. A. C. zrealizowała wszystkie przesłanki emerytury opisanej w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 22.03.2011 r., a więc wraz z osiągnięciem przez nią powszechnego wieku

emerytalnego (60 lat). Fakt nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury nie był w niniejszej sprawie w żaden sposób kwestionowany. Wnioskodawczyni nabyła prawo do świadczenia na podstawie przepisów obowiązujących w dniu 22.03.2011 r. Jednakże wskazać należy, że samo spełnienie przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II UK 146/11, Legalis nr 482594). Decyzją swą organ rentowy potwierdził fakt spełnienia przez A. C. warunków emerytury opisanych w treści art. 24 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym w chwili realizacji ostatniej z przesłanek, stwierdzając tym samym istnienie po stronie ubezpieczonej prawa do dochodzonego świadczenia (decyzja ma bowiem charakter deklaratoryjny), jak również dokonał konkretyzacji tego uprawnienia, określając m.in. datę początkową wypłaty świadczenia oraz jego wysokość, zgodnie z przepisami obowiązującymi w chwili złożenia wniosku.

Podkreślić należy, że o ile ocena spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczenia następuje, jak to wskazano wcześniej, według przesłanek warunkujących nabycie tego prawa obowiązujących w dacie spełnienia ostatniej przesłanki, o tyle określenie wysokości świadczenia związane jest z datą złożenia wniosku o świadczenie. Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy wskazać należy, że mimo nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego dnia 22.03.2011 r. - wypłata świadczenia mogła nastąpić dopiero po złożeniu wniosku według stanu prawnego jaki obowiązywał w dacie złożenia wniosku tj. 7.02.2017 r.

Wynika to wprost z treści art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Tak więc to z datą, od której przysługuje wypłata emerytury - co realizuje się zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej po złożeniu wniosku przez ubezpieczonego - a nie z datą nabycia prawa do świadczenia - co w przypadku wnioskodawczyni zrealizowało się w dniu 22.03.2011 r. - następuje ustalanie wysokości świadczenia, konsekwentnie według regulacji prawnej obowiązującej na datę, od jakiej przyznano prawo do wypłaty świadczenia.

Ponieważ ubezpieczona złożyła wniosek o jej prawa do emerytury w dopiero w dniu 7.02.2017 r., do ustalenia wysokości świadczenia podlegającego wypłacie organ rentowy w sposób prawidłowy zastosował przywołany przepis art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obowiązujący w dacie ustalania wysokości świadczenia.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 19 października 2017 r. (III UZP 6/17 Biul. SN 2017 nr 10, (...) L.), iż przy ustalaniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w związku z art. 55a ust. 1 tej ustawy, podstawę obliczenia świadczenia pomniejsza się o sumę kwot emerytury pobranej przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wysokości przed obliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 55a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) także wtedy, gdy określone w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunki uprawniające do emerytury spełnił przed 1 maja 2015 r., a z wnioskiem o świadczenie wystąpił po tej dacie. Sąd Najwyższy podkreślił, że zgodnie z art. 100 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Nabycie prawa nie przesądza jednak o możliwości jego realizacji, gdyż zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. W tym kontekście Sąd Najwyższy odpowiedział na pytanie, czy nowa regulacja dotycząca ustalania wysokości świadczenia może być rozumiana jako naruszenie prawa nabytego i wprost wskazał, że do naruszenia prawa nabytego prawem o skutku retrospektywnym doszłoby wówczas, gdyby nowe prawo formułowało np. nowe, dodatkowe przesłanki nabycia prawa do emerytury lub też modyfikowało istniejące, np. wprowadzając wymaganie wyższego wieku lub dłuższego stażu. Stwierdzenie naruszenia prawa nabytego nie jest oczywiste w odniesieniu do modyfikacji metody ustalania wysokości świadczeń. Czym innym

jest bowiem prawo do emerytury nabyte na mocy art. 100 ustawy emerytalnej, czym innym zaś prawo do określonej wysokości świadczenia, o którym mowa może być dopiero wówczas, gdy wysokość ta zostanie ustalona decyzją organu rentowego. Deklaratoryjny charakter decyzji organu i zasada ustawowej gwarancji nie stoją na przeszkodzie temu rozumowaniu. Dalej Sąd Najwyższy podkreślił, że zasada ustawowej gwarancji oznacza bowiem, że parametry i sposób ustalania wysokości świadczenia uregulowane są ustawowo (mogą zatem podlegać zmianom), a organ rentowy jest związany przepisami ustawy i nie może z ich pominięciem ustalić wysokości świadczenia. Oznacza to, że ochronie konstytucyjnej podlega nabyte niezrealizowane prawo do emerytury (obejmujące warunki nabycia tego prawa: wiek, staż itp.) od momentu jego nabycia z mocy prawa, natomiast prawo do emerytury w określonej wysokości powstaje dopiero w momencie ustalenia tej wysokości w związku ze złożeniem przez osobę uprawnioną stosownego wniosku (prawo nabyte realizowane). Do urzeczywistnienia i konkretyzacji prawa i/lub wysokości emerytury wymagany jest wniosek zainteresowanego, o którym mowa w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej, niezbędny do ustalenia prawa do świadczeń określonych w ustawie. Świadczenia te wypłaca się bowiem, poczynając od dnia powstania prawa do wnioskowanego świadczenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust. 1 ustawy). Taki stan rzeczy oznacza, że wprowadzie prawo do emerytury powstaje z mocy prawa z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego nabycia, ale niezbędne jest także potwierdzenie tego prawa w celu uruchomienia wypłaty ustalonego świadczenia w określonej wysokości, które wymaga złożenia stosownego wniosku i jego rozpoznania w stanie prawnym adekwatnym dla jego oceny.

Mając powyższe na uwadze, apelację oddalono w oparciu o art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd drugiej instancji uznał, że zaistniały podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. i nie obciążył wnioskodawczynie kosztami zastępstwa procesowego za II instancję. Do szczególnie uzasadnionych wypadków Sąd Apelacyjny zaliczył okoliczności niniejszej sprawy, łączące się z charakterem żądania poddanego pod osąd. W ocenie Sądu regulacje w zakresie dopuszczalność obliczenia wyższej wysokości emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej są zawile i wymagają znajomości wykładni tych przepisów dokonanej zarówno przez Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne. Wnioskodawczynie składając odwołanie od decyzji odmawiającej jej wyliczenia emerytury nie powinna ponosić ujemnych finansowych konsekwencji nieprawidłowej legislacji i trudności z wykładnią przepisów stanowiących podstawę roszczenia, tym bardziej, że w chwili wnoszenia apelacji miała podstawy do przekonania, że jej środek zaskarżenia jest uzasadniony, skoro do jej stanowiska przyłączył się także Rzecznik Praw Obywatelskich.

SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar-Jarocka